

Важливість цієї оцінки набула особливої актуальності в зв'язку з впровадженням у виробництво методів прогресивних біотехнологій відтворення тварин.

Для підвищення ефективності племінної роботи, необхідно розробляти і впроваджувати у практику оптимальні програми селекції на базі використання ЕОМ, популяційної генетики. Передова практика свідчить, що на основі великомасштабної селекції темпи щорічного приросту молочної продуктивності складають до 100 кг молока і більше від однієї корови.

З цієї проблематики нами вирішено ряд наукових завдань.

Удосконалено методи оцінки бугаїв-плідників з урахуванням препотентності шляхом детального аналізу відповідних розробок авторитетних вчених (Н.А.Кравченко, Д.Т.Винничук, 1965; В.Г.Назаренко, 1970; С.А.Рузский, 1963; А.П.Солдатов, Л.К.Эрнст, 1965; Ф.Ф.Эйсер, 1986) з метою забезпечення можливості однозначної градації на препотентних і непрепотентних.

Визначено об'єм вибірки для оцінки селекційно-генетичних параметрів популяцій за характеристиками випадкової вибірки.

Розроблено метод формування груп-аналогів для селекційно-генетичних досліджень на основі математичного апарата векторної алгебри.

Удосконалено методiku визначення достовірності багатофакторних моделей в селекції методами аналізу множинних кореляцій та регресій.

Удосконалено спосіб визначення генетичних кореляцій для підвищення об'єктивності селекційних індексів на основі застосування частинних кореляцій.

Розроблено критерій оптимізації програм селекції молочної худоби, який є сумою найважливіших селекційно-економічних параметрів, виважених за їх значущістю. Показники значущості визначаються через відповідні параметри селекційного плану попереднього періоду. Критерій оптимізації селекційних процесів застосовано при корегуванні програми селекції у племінних стадах червоної степової худоби півдня України з використанням основних положень відповідних методик М.З.Басовського, В.М.Кузнецова (1982).

Апробацію зазначених розробок проведено на поголів'ї корів червоної степової породи ($n=10945$) і бугаїв-плідників ($n=259$) за останні 20 років.

Отже, ми дійшли до обґрунтованих висновків, що запропоновані методи забезпечують підвищення ефективності галузі молочного скотарства.

УДК 631.16:658.155:636.22

І.В.ГУЗЄВ¹, М.Ф.ДЮРАН²

ПОЛІТИКА ДОТАЦІЙНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА В КРАЇНАХ ЄС

¹Інститут розведення і генетики тварин УААН

²Міністерство сільського господарства і рибальства Франції

На шляху становлення нової галузі – спеціалізованого м'ясного скотарства в Україні, в умовах одночасного формування ринкових відносин в аграрному секторі економіки, найбільш гостро постає проблема фінансового забез-

печення основних товаровиробників. Якщо молочне виробництво в розвинутих країнах регулюється системою квот, то м'ясне (яловичини), з огляду його відомої специфіки, – потребує розумної державної підтримки. Краще тому підтвердження – успішний досвід (особливо останніх 5-6 років) консолідованої політики внутрішньо- і міждержавних вкладень в м'ясну худобу цивілізованих країн ЄС. Щоб зрозуміти конкретику і здійснити спробу наблизитися до європейських стандартів у вирішенні цього питання, є сенс предметно з ним ознайомитися, на прикладі Франції, як одного з основних “законодавців мод” у м'ясному скотарстві світу.

Для початку слід знати, що існує два джерела грошових засобів задля такого роду дотацій: перше, найбільш потужне і єдине для усіх країн-учасниць – спецфонд ЄС і друге, яке доповнює перше, – бюджетні, які щорічно корегуються, вкладення конкретних держав своїм власникам худоби. Зараз одночасно діють чотири види дотацій (премій) на м'ясну худобу. Розглянемо їх докладніше.

I] **На корів** (щорічні і при умові, що на 1 га фуражних земель припадає не більше 2 корів). На кожну корову (до 40 голів) виплачується: з фондів ЄС – 182 € (≈1227F ≈162\$ ≈859 грн.) і з французького бюджету – 50 € (≈337F ≈45\$ ≈236 грн.), тобто *всього* – 232 € (≈1564F ≈207\$ ≈1095 грн.). А на кожну з поголів'я понад 40 корів – 172 € (≈1159F ≈153\$ ≈812 грн.), 26 € (≈175F ≈23\$ ≈123 грн.), *всього* – 198 € (≈1334F ≈176\$ ≈935 грн.), відповідно.

II] **На м'ясних бугайців** (на голову, при умові, якщо на 1 га фуражних земель припадає менше ніж 2 одиниці тварин). За 1 од. приймається корова, 1,5од. – бугай-плідник, 0,2 од. – теля до року і 0,5 од. – телиця старше року або нетель. Тут існує два види дотацій: – на некастрованих бугайців (котрі незабаром йдуть на м'ясо) у віці 9 місяців (суворо контролюється за системою ідентифікації) – 185 € (≈1247F ≈165\$ ≈873 грн.) і – на бичків-кастратів (субсидії залежать від категорії туш) – *перша премія* у віці 9 місяців – 136 € (≈917F ≈121\$ ≈642 грн.) і *друга* (тих самих розмірів) за досягненням 21 місяця.

III] **На екстенсивну раціональність ведення господарства** (заохочення екологічної доцільності, зниження щільності поголів'я на одиницю площі, тобто щоб було менше ніж встановлені 2 од. на 1 га, з урахуванням овець і кіз). Чим менше навантаження, тим більше дотація. При густоті поголів'я: 1-1,4 од. на 1 га виплачується фермеру *на кожний га* – 1,4 € (≈9,4F ≈1,2\$ ≈6,6 грн.) і *на 1 од. тварини* 80 € (≈539F ≈71\$ ≈378 грн.), *себто всього на 1 од./га* – 81,4 € (≈548F ≈72,2\$ ≈385 грн.); 1,4 – 1,8 од. на 1 га – ті ж 1,4 € і плюс вже 40 € (≈270F ≈35,6\$ ≈189 грн.), *цебто всього* 41,4 € (≈279F ≈36,8\$ ≈196 грн.), відповідно, а при 1,8 – 2,0 од. на 1 га – цих видів премії вже не передбачено.

IV] **При відправці тварини на бойню або експорт:** – у віці від 1 до 8 місяців (при умові, що туша має масу менше ніж 160 кг) на голову виплачується 50 € (≈236 грн.), а – старше 8-місячного віку – 80 € (≈378 грн.).

Ця система, окрім збалансованої підтримки товаровиробників у загальному полі ЄС, сприяє вирівнюванню європейського ринку в його самих “ситих” країнах. Крім того, треба пригадати, що у післявоєнний час і аж до середини 70-х років там також не вистачало вітчизняного м'яса. Тоді були ще

більш вагомі державні дотації, поряд із місцевими, регіональними (особливо в гірських районах).

І ще дуже важливий і злободенний для нас момент – паралельно із дотаціями на виробництво існували премії на прибуток, щоб його підтримувати на пристойному рівні. Тепер в них функціонує єдина об'єднуюча система.

Поряд з цим, корисно звернутися до досвіду Європи щодо виділення дов-гострокових (на 5-10 і більше років) кредитів (позичок), зокрема фермерам, які розводять м'ясну худобу, із специфічно розумною двохрічною відсрочкою початку її погашення.

І наприкінці, згадаємо, що у Франції, як і в інших провідних європейських країнах є Державна комісія з плеїнної справи і кожного року вона збирається, щоб обговорити пропозиції з селекції і видати кошти на селекційні програми, але тільки спеціалізованим організаціям, а не зразу напряму фермерам.

Нам тільки залишається дістати уроки із вже наробленого досвіду наших більш прагматичних, а отже і багатих, сусідів, в об'єднання до яких на правах рівноправного партнерства ми так прагнемо.

УДК 636.033

І.В.ГУЗЄВ, О.П.ЧИРКОВА, Н.І.МАРЧЕНКО, Н.Й.РЕВНЮК

ФОРМУВАННЯ ГЕНОФОНДУ ІМПОРТНИХ М'ЯСНИХ ПОРІД В УКРАЇНІ

Інститут розведення і генетики тварин УААН

Починаючи з 1950 року в Україну було завезена з Англії, Італії, Франції, США, Канади, Австрії і Швейцарії значна кількість тварин м'ясних та комбінованих порід. Маточне поголів'я стало основою створення репродукторів цих порід. У наступні роки нарощування поголів'я здійснювалося за рахунок власного розширеного відтворення. В даний час у 34 господарствах налічується 6,3 тис. голів зарубіжних м'ясних порід. З них оцінено 6 тисяч голів, в т. ч. 2,7 тис. корів. Від загальної кількості м'ясної худоби 25,5% становить імпортне поголів'я. Питома вага порід: абердин-ангуська – 17,3%, симентальська австрійської і американської селекції – 4,3%; шароле – 1,5%; лімузин – 1,9%; герефордська – 1,1%; світла аквітанська і менажу – 0,8%. В оптимальних умовах годівлі та утримання тварини відзначаються високими продуктивними якостями. Серед оціненого поголів'я 78,7% чистопородні і F4; 88,4% – відповідає вимогам стандарту.

Основним методом селекції в племрепродукторах є чистопородне розведення за лініями і родинами.

У Головному селекційному центрі України вивчено продуктивну плеїнну цінність тварин та сформовано генеалогічну структуру 4 стад порід: абердин-ангус, лімузин, симентал і герефорд. Всього оцінено 523 голови. З них вимогам стандарту відповідає 81,8%. Жива маса первісток і повновікових корів коливається в симентальській породі від 545 до 655 кг, абердин-ангуській – 519-644 кг, лімузинській – 465-569 кг, герефордській – 505-675 кг;